

Fel - Következ? gyakorlat

Tartalomjegyzék

- 1 Belépés
 - ◆ 1.1 Induló ablak
 - ◆ 1.2 Password
 - ◆ 1.3 Kvóta (quota)
- 2 Levelezés
- 3 Szoftverek
- 4 Hálózathoz csatlakozás
- 5 Linux bevezetés
 - ◆ 5.1 A Linux fájlrendszere
 - ◆ 5.2 Alapvet? programok
 - ◆ 5.3 Gyorsbillenty?k
 - ◆ 5.4 Leibniz elérése otthoni linuxról
- 6 Windows bevezetés
 - ◆ 6.1 A Windows fájlrendszere
 - ◆ 6.2 Alapvet? programok
 - ◆ 6.3 Gyorsbillenty?k
 - ◆ 6.4 Leibniz elérése otthoni windowsról
 - ◆ 6.5 Linux emulálása otthonról

Belépés

Induló ablak

- Ctrl-Alt-F5 Linux terminál (leibniz)
- Ctrl-Alt-F6 Windows (wronski)
- Ctrl-Alt-F7 Linux grafikus (leibniz)
- Ctrl-Alt-Backspace RESET

Password

- válasszunk er?s jelszót
 - ◆ kisbet?, nagybet?, szám spec karakter legyen benne
 - ◆ legalább 8 jel
 - ◆ ne legyen benne saját név, loginnév, szótári szó
 - ◆ érdemes olyat választani, ami angol és magyar billenty?zeten is azonos módon írható be
- megváltoztatása
 - ◆ Linux: yppasswd
 - ◆ Windows: Ctrl-Alt-Del

Kvóta (quota)

- Linux: 200MB
 - ◆ quota paranccsal
- Windows
 - ◆ H drive mérete (pl. a totalcommander-ből)

Levelezés

- A <https://webmail.math.bme.hu/> címen megtekinthetitek az emailjeiteket.
- Itt lehet?ség van arra is, hogy átirányítsátok az e-mailjeiteket egy másik címre:
 - ◆ Bejelentkezés után jobb fent fogaskerék: **Beállítások** -> **Vakáció** -> **Haladó beállítások**
 - ◆ Ha ide beíjátok a használatban lev? e-mail címeteket akkor továbbítja a leveleket, lehet továbbítani az eredeti levelek megtartásával (másolatok küldése ide) vagy azok törlésével (továbbítás).
- Itt infón elvárjuk, hogy nekünk a math.bme.hu-s címtekr?l írjatok.
- Egy lehet?ség, hogy gmail.com-os címr?l írjatok levelet, de a math.bme.hu-n keresztül küldje.
 - ◆ Gmail-ben jobb fent fogaskerék -> **Beállítások** -> **Fiókok és Importálás** -> **További saját e-mail cím hozzáadása**
 - ◆ A felugró ablakba adjátok meg a math.bme.hu-s címeteket, majd kaptok még egy levelet amivel meger?síthetitek, hogy ez tényleg a ti e-mail címetek és kész.
 - ◆ Mostantól amikor levelet írtok kiválaszthatjátok a **Feladónál**, hogy melyik címr?l küldje.
 - ◆ Ehhez viszont meg kell adni a Gmail-nek a math-os jelszavakat.
- Továbbá, ha valamilyen oknál fogva nem fértek hozzá a netes felülethez, akkor a leibniz-en, a home mappátokban található egy **.forward** file, ha ebbe beleírtok egy emailcímet, akkor ide is továbbítani fog minden levelet
- Lehet parancssorból is levelet küldeni:
 - ◆ Leibniz-en:

```
$ mail -s "a levél tárgya" "címzett@levél.org"
Kedves címzett!
```

```
Most egy levelet írok neked!
```

```
Üdv
felhasználó
$ _
```

Ctrl+D-vel fejezhetjük be az írást.

Más levelez?rendszerekhez (ha szükséges):

- imap-ssl: imap.math.bme.hu :995 SSL/TLS normál jelszó
- submission: smtp.math.bme.hu :587 STARTTLS normál jelszó

Szoftverek

- jogtisza Windows [1]
- Office [2]
- Mathematica [3] aktiváló kóddal (a rendszergazdától kap majd mindenki)

Hálózathoz csatlakozás

- Vezetékes hálózathoz csak oktatói gépek csatlakozhatnak.
- Wifi hálózathoz két egyetemi szint? létezik
 - ◆ ~~BME ez csak az oktatók számára elérhet?~~
 - ◇ ~~eszközalapú: gépeket lehet regisztrálni~~
 - ◇ ~~lehallgatható, nem biztonságos~~
 - ◆ eduroam
 - ◇ felhasználóalapú
 - ◇ titkosított WPA2-Ent
 - ◇ nem csak BME, hanem minden európai egyetemre jó
 - ◇ <http://net.bme.hu/wlan/eduroam-bme.php> (Csak a BME hálózataiból elérhet? oldal!)
 - ◇ felhasználónév, jelszó: <https://accadmin.hszk.bme.hu/>

Linux bevezetés

A Linux fájlrendszere

- Tulajdonságok:
 - ◆ Fa struktúra
 - ◆ / : gyöker könyvtár. A fájlrendszer kiindulópontja.
 - ◆ állományok:
 - ◇ közönséges
 - ◇ speciális (pl. /dev/cdrom)
 - ◇ katalógus
- Néhány katalógus
 - ◆ **/home/**: A felhasználók saját könyvtárai (teljes hozzáférés).
 - ◆ **/boot/** : A boot-oláshoz szükséges fájlok.
 - ◆ **/tmp/** : Alkalmazások ideiglenes fájljai.
 - ◆ **/dev/** : Eszközök (HDD, CD, billentyűzet)
 - ◆ **/mnt/** : Mount pontokat tartalmazó könyvtár
 - ◆ **/** : Az aktuális könyvtár.
 - ◆ **../** : Az aktuális könyvtár szülő könyvtára.
 - ◆ **~/** : A felhasználó home könyvtára. Ugyanaz, mint a \$HOME környezeti változó.
 - ◆ Mindenki van egy saját mappája a **/home/student/felhasznaloi_nev** alatt. Ebben van egy **public_html** mappa, ebben van mindenkinek a saját honlapja.
 - ◆ **~/.*** általában user beállítások, például **.bashrc**, **.config/**, **.forward**

Alapvető programok

- terminál: Applications menu -> System Tools -> Konsole
- Midnight Commander mc
- top
- szövegszerkesztők:
 - ◆ gedit
 - ◆ mcedit, nano,
 - ◆ mindentudók: emacs, vim (harc a szövegszerkesztők között)
- beépített programok listázása: help
- segíts magadon:
 - ◆ info <parancs>
 - ◆ man <parancs> (ez a régebbi UNIX)
 - ◆ <parancs> --help

Gyorsbillentyűk

- Vágólap
 - ◆ egérrel kijelölés, jobb-klikk
 - ◆ Ctrl+Insert, Shift+Insert
 - ◆ alkalmazásonként változhat (itt is van Ctrl+C, Ctrl+V)
- navigálás
 - ◆ TAB: kiegészítés
 - ◆ HOME: sor elejére, END: sor végére
- terminál
 - ◆ fel, le nyilak: előzmények
 - ◆ Ctrl+R keresés előzményekben

Leibniz elérése otthoni linuxról

- Fájlkezelőből:
 - ◆ File -> Connect to server...
 - ◆ Service type: FTP (with login), vagy ha ez nincs, akkor SFTP
 - ◆ Server: leibniz.math.bme.hu
 - ◆ Port: 80
 - ◆ Folder: (üres)
 - ◆ User name: felhasználónevetek
- Terminálból:
 - ◆ **ssh username@leibniz.math.bme.hu**, ahol a **username** a felhasználónevetek, ezzel parancssoros műveleteket végezhetek a leibnizen
 - ◆ **scp username@leibniz.math.bme.hu:~/gyak1.txt ./** ezzel a leibniz-en található **gyak1.txt** fájlt másolhatjátok a jelenleg aktív mappába
 - ◆ **scp ./gyak1.txt username@leibniz.math.bme.hu:~/** ezzel a saját gépeteken levő **gyak1.txt** fájlt másolhatjátok a leibniz-re

Windows bevezetés

A Windows fájlrendszere

- Az egyes meghajtókból érhető el minden:
 - ◆ C:\rendszer
 - ◆ D:\
 - ◆ E:\ ...
 - ◆ lehetek hálózati meghajtók, ezek dupla rep-el kezdődnek: \\wronski
- jelenlegi és szülő könyvtár: . és ..
- programok: C:\Program Files, C:\Program Files (x86), ezekre van link, direkt elérésre ritkán van szükség
- rendszer: C:\Windows\System32
- felhasználó saját mappája: H:, Z:\Homes\<felhasználó>

Alapvető programok

- Notepad++ (nem jár alapból a Windows-hoz, de ingyenes)
- Feladatkezelő
- Fájlkezelő
- Total Commander (nem jár alapból a Windows-hoz, de ingyenes)

Gyorsbillentyűk

- Vágólap
 - ♦ egérrel kijelölés, jobb-klikk -> Másolás, Kivágás, Beillesztés
 - ♦ Ctrl+C, Ctrl+V, Ctrl+X, Ctrl+Z, Ctrl+Y
 - ♦ Ctrl+Insert, Shift+Insert
 - ♦ alkalmazásonként változhat
- Ablakok mozgatása
 - ♦ Win+nyílak
 - ♦ Alt+Tab
 - ♦ Win, Win+D, Win+S
 - ♦ Alt + betű (menüsor)
 - ♦ Tab: gombok között vált GUI-ban
- kurzor navigálás
 - ♦ Shift + nyílak: kijelölés
 - ♦ Ctrl + nyílak, szavanként ugrik (Ctrl+Shift + nyílak)
 - ♦ HOME: sor elejére ugrik, END: sor végére ugrik

Leibniz elérése otthoni windowsról

- Számítástechnikai tudásbázis
- ssh: Putty használata
- scp: WinScp használata
- grafikus: XMing használata, grafikus felület emuláció Windows alatt

Linux emulálása otthonról

A Windows használóknak érdemes lehet saját gépükön kipróbálni Linux-ot. Erre több lehetőség is kínálkozik.

- Live operációs rendszer, ezzel a meglévő rendszerünk bármiféle változtatása nélkül ki lehet próbálni a Linux-ot. Egyszerűen bootolni kell a Live CD-t vagy pendrive-ot.
 - ♦ live Linux pendrive
 - ♦ live Linux CD
- Virtuális gép, Windows alatt egy másik (virtuális) gép fut, egy másik operációs rendszerrel
 - ♦ VirtualBox
 - ♦ Hyper-V, akinek van
 - ◊ Windows Server, Windows 8 vagy újabb kell hozzá
 - ◊ Támogatja-e a gépen? **cmd -> systeminfo**
 - ◊ Windows 10-en

Fel - Következő gyakorlat